HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מתני' המחליף פרה בחמור. להכי נקט המחליף ולא אמר המוכר פרתו וילדה לחילו מוכר בעמעת לא קני לוקח עד דמשיך וכיון דמשך מידע ידיע מי ילדה כבר מי לא ילדה כבר וליכא לספוקי בעד שלא מכרתי ומשלקחתי אבל מחליף פרה בחמור לא קני לזיל בתר המוכר

הפרה (ה) או החמור לחמר מהן שמשך נקנין מליפין לחבירו במשיכתו של זה בכ"מ שהן כדאמרינן בהזהב (לעיל דף מו.) כל העשוי דמיס בחמר כיון שזכה זה נתחייב זה במליפין לפי שכשמשך זה בעל הפרה את החמור ניקנית הפרה לבעל החמור ואין יודע מי ילדה או לא ילדה:

וכן המוכר שפחתו. דקי"ל (ו) עבד כנעני נקנה בכסף וכשנתן מעות ניקנית לו השפחה ואפילו היא בבית בעליה ואין יודע אם עד שלא ילדה נתן הכסף והעובר שלו או לאחר שילדה והולד של בעליה זה אומר (ז) כן וזה אומר כן יחלוקו:

יצא המוכר. בגמרא פריך עלה:

גמ' כמימעט. קרן זוית הסמוכה לרחבה ומוכרין בה בהמות ועבדים:

לימור דחמר סומכום שמא ושמא. בשלהי שנגח את הפרה (ב"ק דף מו.):

ברי וברי. כגון מתני' דזה אומר כן הוא וזה אומר כן הוא מי אמר:

פנא פיפא. שמא ושמא מכלל דאיכא ברי וברי דאמר בשמא ושמא למה לי: **מודה סומכום היכא דאיכא שבועה לחוורייהא.** [ב] לקמן (ג) מוקמינן לה בדקטעה לידה ללמו הילך הוא דאי לקא מודי ליה בגויה ואית ליה בשבעין על העבדים ואית ליה טענו בחטים והודה לו בשעורין חייב: **מה שטענו לא הודה לו.** ללמ דמי לטענו ק' והודה לו ר' להחם מקמן טענה עצמה הודה לו אבל זה מודה לו בעבד אחר וע"ז שטענו מ"ל להד"ס: **ועוד.** אפילו אית ליה כמ"ד טענו חטים והודה לו בשעורים חייב: **הילך הוא.** שמודה עליו מוכן הוא ליטלו ואיכא למ"ד להילך פטור בפ"ק (דף ד.):

דמי עבד גדול. מסרתי לך בידך אתקנהו לי ולא קנית ותובעו הלמים:

וזה אומר דמי עבד קטן. יש לך בידי: **עומרי שדה גדולה.** מניח עומריס של שדה גדולה וזה אומר מניח עומריס של שדה קטנה מכרתי לך: כסות הודה לו ומה שהודה לו לא טענו ועוד הילך הוא ועוד [ד]אין נשבעין על העבדים אמר רב בטוענו דמי דמי עבד גדולה דמי שדה קטנה ושמואל אמר בטוענו כסות עבד גדול כסות עבד קטן עומרי שדה גדולה עומרי שדה קטנה כסות

ולימא ברשותא דמאן קיימא. ופ"ת וכי נמי הוי הולך ברשות לוקח מין זה הוכחה דקנאה להא דאמרינן בפ"ק (ב"ב דף לו.) הגודלות אין להן חזקה משום דשמא מעליהן בזו לרשותו או תפסן ברשות כשהן הולכות לרעות וכי תימא הכא משפחה פריך לדאמרינן התם קטן המוטל בעריסה יש לו חזקה להא דאמרינן בפ"ק דשבועות (ג"כ דף לו.) שפחה נמי כו' משמע דמפרה נמי פריך ועוד דקטן נמי יש לו חזקה מפרקת התם טעמא משום דלימא לא מעיקרא מנעיץ ברא לגבל הכא שמכר התם למה אין לומר שהוליכה בגיה עמה לבית לוקח במקום שיש לה להיות וי"ל כיון דלימא דברא ממועטין (ג) ויש ספק בדבר בלא טענותיהן וטוענן ברי הלוקח מה הוא ברשותו אין להוליא מידו לגבל מה היה טוען שמא מברא הוא בלא טענה מועיל חזקתו מספק ולא דמי לאחד שהפקיד טלה אי אלא בעל הבית ויש לבעה"ב כמו כן טלה אי ומת אחד מהן לאמר בפ"ג דבכורות (דף יח: ושם) להמפקיד הוי המע"ה ומועלת חזקת בעל הבית אע"פ שטוענן ספק להתם היה מוחזק בולאי בטלה מי מעיקרא לגבל כאן לא הוחזק מעולם לוקח בולד זה בולאי לגבל מוכר אם הוא מוחזק מועיל אפי' הוא טוען שמא שהיה מוחזק בולאי מתחילה קושט מכירה כשהיתה מניקה ולדה, או לאחר שהיתה המוכר ובשעת מכירה מוכר ילדה, או לאחר שהיתה המוכר ובשעת מכירה כבר ילדה פרה בשעת לוקח) וכן המוכר שפחתו. עבד כנעני נקנה בכסף ואע"ג דאין לפניו בשעת מתן מעות (שם). אמר **שומכום אפילו בברי וברי.** דמימס טוענים טענת ברי, ואפילו היכי דטענת טוען ברי לי שהיני מיית ואפילו הכי כיון לבני דינא מספקא מלן דקמר קושטע מולקין (ב"ק לה:).

א"ה מני סומכום היא. [ג] נראה לרבינו שמואל מדלא קאמר אלא הא מני סומכום היא משמע דלא הדר ביה ממה דאוקמה בשומת בהמה ולא מיירי סומכום אלא בשאין מוחזק לא זה ולא זה אבל היכא דמוחזק סומכום לעל לידך להכיא ראיה וק' לר"י (דף נז:) אמרינן דזה אומר מיני יודע שם שמולה אם שכורה וזה אומר מיני יודע יחלוקו ומוקימנן [ו] כסומכום ופ"ג שכשוכר מוחזק במעותיו וי"ל התם שהמוחזק נמי טוען שמא אין חזקתו מועלת אלא בשומת בהמה אפילו בברי וברי דלא מוחזק בולאי אלא מוחזק בשומת בהמה ולא בקטנה אפילו בברי וברי דלא מוחזק מיירייהו היתה מועלת חזקתו ומיהו

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה המחליף ובכ' יהיה לריך למשך הפרה והחמור כ"ל ומיהא אי נמסך: (ו) ד"ה וכן זה אומר כו' וזה אומר כו' יחלוקו: (ז) תוס' ד"ה ולאחז וכו' דייש ספק בדבר:

הגהות הגר"א

[א] גמ' ממאי יצבע כו'. נ"ב וה"ה דהמ"ל מריעת זכה בגדול ממאי דאוקי' בפ"ק דשבועות לעיל ד"ה ומשלקחתי וכמ"ש ע"ז ע"ב ולא משום דמתני' סומכום היא כמ"ש בפ"ק זה אומר כו' יחלוקו ור"ל דה"ג לסומכום אבל למסקנא דאף הריעת גם כרבנן דמחוב שבועה ואינו יכול לישבע ומשלם לסבעל דלף ע"א גלגול ולסבעל המוליכה אמי סומכום (ועמ"ש בת"מ סי' רכ"ג ס"ק מ"ו ופ' רכ"ג ס"ק ט): [ב] רש"י ד"ה מודה סומכום. דלקמן כו'. נ"ב ל"ע למה נקט מוקימנא דהכ שפת בפיפרין: [ג] תוס' ד"ה הא. נלפה כו'. נ"ב אבל במ"ש מפרש דהכי פי משמיע קמע ולפ רבנן ל"פ בשומת בהמה ושמע (ועמ"ש בת"מ סי' רכ"ג ס"ק ז'):

מוסף רש"י

המחליף פרה בחמור וילדה. להכי נקט מחליף גבי בהמה ולא נקט מוכר כדנקט בשפחה, דבהמה מיהם נקנית בכסף עד שימשוך וכי משך הכר הקונה לעניים הוא אם ילדה אם לאו ואין כאן ספק, אבל בחליפין מתוקמא כגון שלא משך בעל החמור את הפרה עדיין ונקנית הפרה אל בעל החמור במשיכת החמור כבל מקום שהוא, כבר ילדה פרה בשעת מכירה ובשעת משיכת מוכר ילדה, או לאחר משיכת החמור ובשעת לוקח) וכן המוכר שפחתו. עבד כנעני נקנה בכסף ואע"ג דאין לפניו בשעת מתן מעות (שם). אמר **שומכום אפילו בברי וברי.** דמימס טוענים טענת ברי, ואפילו היכי דטענת טוען ברי לי שהיני מיית ואפילו הכי כיון לבני דינא מספקא מלן דקמר קושטע מולקין (ב"ק לה:).

נא א מיי' פ"ב מהלכות מכירה הלכה י ועי' בטוש"ע חו"מ סי' רכג סעיף ג:

נב ב מיי' שם הלכה יב טוש"ע שם סעיף ד:

נג ג מיי' שם הלכה י טוש"ע שם סעיף ג ס:

נד ד מיי' פ"ה מהל' טוען ונטען הלכה ג טוש"ע חו"מ סי' לה סעיף ג: